بسم الله الرحمن الرحيم

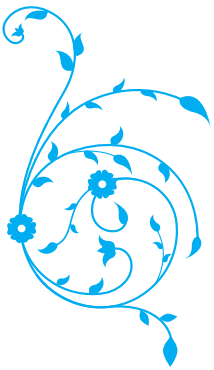

انتشارات راه فطرت

... فَالْمُدبِّراتِ أمْرا

(گفتارهایی پیرامون ملائکه‌شناسی)

مؤلف : حسین علیپور

ناشر: انتشارات راه فطرت

نوبت چاپ : اول، پاییز۱۴۰۵

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی : اعتماد قم

شابک : ۰-۲-۸۹۴۱۸-۶۲۲-۹۷۸

نشانی : قم، بلوارعمارياسر، خ شهدای مسجدجامع، کوچهٔ ۴۷،

فرعی اول، پلاک۷، واحد۳

مرکزپخش : ۰۹۹۳۴۴۴۴۵۷۳

تارنما: www.Rahefetrat.com

پست الکترونیکی: info@rahefetrat.com

شناسهٔ فضای مجازی : @RaheFetrat

سامانهٔ پیام کوتاه : ۷۲ ۸۶۶۶ ۳۰۰۰

سرشناسه: علیپور، حسین، ۱۳۳۴ -

عنوان و نام پدیدآور: ...فالمُدبّرات امرا: گفتارهایی پیرامون ملائکه‌شناسی / مؤلف حسین علیپور.

مشخصات نشر: قم: راه فطرت، ۱۴۰۵.

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.

شابک: ۰-۲-۸۹۴۱۸-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۳-۱۰۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: گفتارهایی پیرامون ملائکه‌شناسی.

موضوع:

- فرشتگان (اسلام)

Angels -- Islam -

- فرشتگان (اسلام) -- جنبه‌های قرآنی

Angels -- Islam -- Qur'anic teaching -

رده‌بندی کنگره: BP۲۲۶

رده‌بندی دیویی: ۴۶۷/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۷۳۶۱۶۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

فَالْمُدَبِّرَاتِ اَمْرا

گُفتارهایی پیرامون ملائکه شناسی

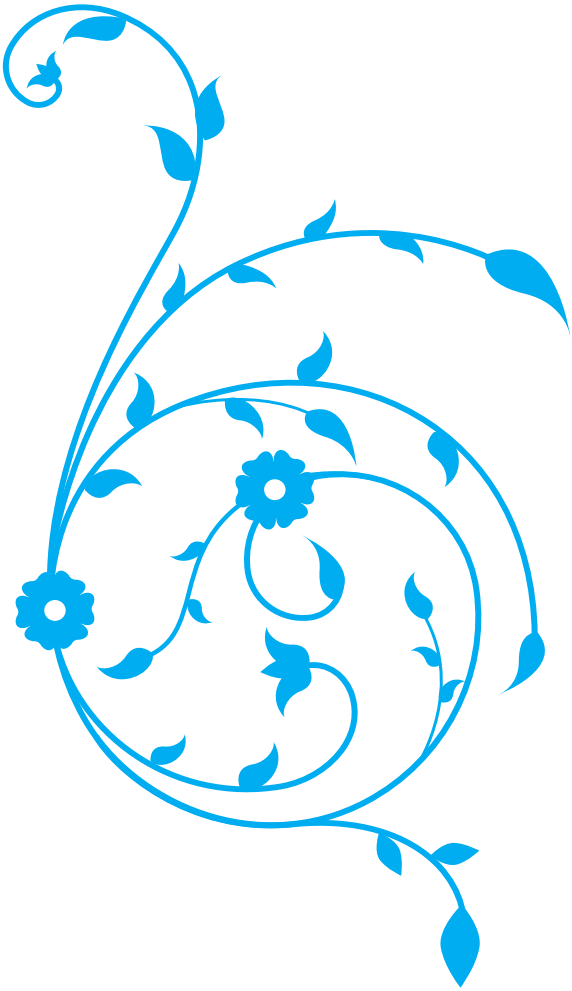

پیشگفتار

بسم الله االرحمن الرحیم

«وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا * وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا * وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا * فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا * فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا»[1].

کتاب پیش روبا عنوان «... فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْراً»، اثری است که به یکی از مطالب مهم اعتقادی، یعنی ملائکه شناسی می پردازد. نام این کتاب ازآیات ابتدایی سورهٔ مبارکه نازعات اقتباس شده است. خداوند متعال دراین سوره به فرشتگانی قسم یاد می‌کند که امورجهان را به فرمان اوتدبیرومدیریت می‌کنند. انتخاب این نام گویای آن است که ملائکه مجریان اوامرالهی درنظام هستی‌اند که ارادهٔ پروردگاررا با سرعتی فوق تصوورودقتی بی‌نظیربه فعلیت می‌رسانند.

ضرورت پرداختن به این موضوع زمانی روشن‌ترمی‌شود که بدانیم شناخت ملائکه درامتداد شیطان‌شناسی قراردارد واین دومفهوم درعالم خلقت وزندگی بشر، دوقطب متضاد را شکل می‌دهند. همان‌گونه که رهبرشهید، حضرت آیت الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای ﷺ فرمودند یکی ازلطایف شگفت‌انگیزقرآنی این است

---

۱. سوگند به فرشتگانی که [برای انجام امرالهی] از جای خود کَنده می‌شوند و فرشتگانی که با مدارا و نشاط [به سوی انجام فرامین الهی] حرکت می‌کنند، و سوگند به فرشتگانی که [در اجرای فرمان الهی] با سرعت حرکت می‌کنند، سپس [در انجام مأموریت] بر یکدیگر سبقت می‌گیرند و آن‌ها که امور را تدبیر می‌کنند! سورهٔ نازعات، آیات ۱-۵

کـه تعداد دفعات کاربرد کلمه «شـیطان» و مشـتقات آن، دقیقاً برابر با کلمه «ملائکه» و مشتقات آن (هرکدام هشتاد و هشت مرتبه) است[1]. ایـن تـوازن نشـان می‌دهـد کـه دریـک سـو شـیطان بـه عنـوان نیرویی شرآفرین، فسادآور و انحطاط‌آفرین قراردارد و در سوی دیگر، ملائکة‌الله به عنوان قوای هدایتگر، کمک‌کننده، تدبیرکننده و حفظ‌کننده نظام وجود در عالم و آدم عمل می‌کنند.

متأسـفانه دشـمنان اهل‌بیت علیهم‌السلام بـا قلـب معانـی و واژه‌ها، تلاش کرده‌اند تا درک انسان را از این حقایق ملکوتی منحرف ساخته و آن را به مفاهیمی مادی و خیالی تقلیل دهند. از این رو، بازیابی این معارف از طریق مکتب وحی امری حیاتی است.

باید توجه داشـت که یاری فرشـتگان الهی و قوای معنوی پروردگار تنها به سرای آخرت محدود نمی‌شود؛ بلکه مؤمنانی که در مسیر حق اسـتقامت می‌ورزند، در همین حیات دنیوی نیز از پشـتیبانی و کمک آنـان برخوردارنـد. ایـن حمایت‌هـای غیبـی امـوری خیالی نیسـتند؛ چنان‌کـه رهبـر شـهید رضوان‌الله علیه هـم فرمودنـد کـه ملت مؤمـن مـا در دوران هشـت سـال دفـاع مقـدس این کمک‌هـا را با چشـم خود مشـاهده و

---

۱. من به «المعجم المفهرس» که نگاه کردم، دیدم تعداد دفعاتی که کلمهٔ شـیطان و مشـتقات آن در قـرآن بـه‌کار رفته، دقیقا برابرِ تعداد دفعاتی اسـت که کلمهٔ ملائکه یا مشـتقات آن در قرآن به‌کار رفتـه اسـت! یعنی از یک‌طرف همان شـیطان اسـت که شـر آفرین، فسـاد آفریـن و انحطاط آفرین اسـت و از یک‌طرف ملائکه، یعنی قوای هدایتگر، کمک‌کننده، تدبیرکننده و حفظ کنندهٔ نظام وجود در عالم و آدم اسـت؛ و هر دو، به یک اندازه به‌کار رفته اسـت. هشـتاد و هشـت مرتبه کلمهٔ شیطان و مشـتقات شیطان و هشتاد و هشت مرتبه کلهٔ ملائکه و مشتقات این ریشه و این کلمه به‌کار رفته است. این، یکی از لطافت‌های قرآنی است. بیانات رهبر شهید در حرم مطهر رضوی ۱۳۷۲/۱/۵
قابل مشاهده در: https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۷۲۰۸

لمس کردند. امروزه نیز ایستادگی شگرف جبهه مقاومت و مجاهدان غزه در برابر استکبار، با تکیه بر همین امدادهای الهی و یاری ملائکة‌الله رقم می‌خورد و کسانی که غرق در محاسبات مادی‌اند، از درک این حقیقت روشن عاجزند[1].

محتوای این کتاب که برگرفته از سلسله جلسات حاج آقا علیپور در مسجد فاطمة‌الزهرا علیهاالسلام تبریز است، در قالب دو گفتار اصلی سامان یافته است:

گفتار اول: جایگاه و تشکیلات ملائکه

این بخش به تبیین ویژگی‌های فرشتگان به عنوان تجلی اطاعت محض و خشیت الهی می‌پردازد. در این گفتار بیان می‌شود که ملائکه قوایی عاقل، با اراده و تحت امر خداوند هستند که بر عالم ماده احاطه و سلطه کامل دارند. مولف با بهره‌گیری از دعای سوم صحیفه سجادیه، سلسله مراتب شگفت‌انگیز حکومتی ملائکه را از حاملان عرش و فرماندهان کل (نظیر جبرئیل، میکائیل و اسرافیل) تا فرشتگان موکل بر باد، باران، کوه‌ها و فرشتگان محافظ انسان توصیف می‌کند.

گفتار دوم: تقابل نگاه مادی و ملکوتی در شناخت ملائکه

---

۱. ملائکه میگویند: «نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ» بنابراین فقط برای آخرت نیست، در دنیا هم ملائکة الله، فرشتگان الهی و قوای معنوی الهی کمک میکنند آن کسانی که: «قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا» اینها کمک میکنند. حالا این کمک آنها را ما در دنیا به چشم داریم می‌بینیم؛ به چشم خودمان داریم مشاهده میکنیم و می‌بینیم. ملائکة الله به ما هم در دفاع هشت ساله‌مان کمک کردند؛ ما این کمک را به چشم خودمان دیدیم. حالا یک آدم غرق در مادّیات باور نمی‌کند، خب نکند؛ ما این کمک را دیدیم. امروز هم ملائکة الله دارند به ما کمک میکنند؛ امروز هم به کمک الهی است که ما ایستادیم. دیدار رهبران گروه‌های جهادی فلسطینی شرکت‌کننده در افتتاحیهٔ همایش غزّه با رهبر شهید. ۱۳۸۸/۱۲/۸ قابل مشاهده در https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۸۹۵۲

در این فصل، ریشه کج‌فهمی‌ها در شناخت ملائکه بررسی شده و نگاه سطحی علوم تجربی نقد می‌گردد. مؤلف با تبیین معنای حقیقی «بال» ملائکه نشان می‌دهد که منظور از بال، همان قوهٔ احاطه، تسلط و قدرت تصرف در امور است، نه بال پرندگان مادی. این گفتار همچنین بر نقش عمل صالح در رشد معرفت و لزوم گشوده شدن حواس باطنی (قلب) برای شهود حقایق عالم و درک حضور پشتیبانان غیبی تأکید می‌ورزد.

امید است مطالعه این گفتارها، پرده از نگاه‌های صرفاً مادی برداشته و دریچه‌ای نو به سوی شناخت عمیق‌تر قوای الهی و درک حضور پررنگ ملائکه در نظام هستی و زندگی مؤمنانه بگشاید.

إن‌شاءالله خداوند متعال این اثر را به لطف و رحمت بی‌پایانش، مقبول درگاهِ خود و مشمول عنایات خاصهٔ حضرت ولی‌عصر عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف قرار دهد.

در پایان، از خوانندگان گرامی تقاضا می‌شود هرگونه انتقاد، پیشنهاد یا نظری که به ارتقای کیفیت این اثر و آثار مشابه کمک می‌کند، از طریق راه‌های ارتباطی با انتشارات راه فطرت در میان بگذارند. نظرات ارزشمند شما چراغ راه ما برای بهبود و گسترش فعالیت‌های آتی خواهد بود إن‌شاءالله.

انتشارات راه فطرت

آبان‌ماه ۱۴۰۵ هـ.ش

فهرست

گفتار اول ○ جایگاه و تشکیلات ملائکه

شناخت ملائکه درامتداد شناخت ابلیس ۱۵

ملائکةُالله؛ تجلّی اطاعت محض و خشیت الهی ۱۸

آماده‌باش بودن کامل ملائکه دراطاعت الهی ۲۰

مقام والا و با عظمت ملائکه ۲۱

مراتب اطاعت ملائکه ازاوامرالهی ۲۳

احاطه و سلطهٔ ملائکه برماده ۳۱

- رابطهٔ قوه با ماده ۳۱
- ملائکه، قوهٔ عاقل تحت امرالهی ۳۳
- ملائکه و سلسله‌مراتب قوای الهی درنظام آفرینش ۳۵

تشکیلات عظیم ملائکه درمدیریت عالَم ۳۵

سلسله مراتب عالم ملائکه دردعای امام سجاد علیه‌السلام ۳۷

- فرماندهی روح برملائکهٔ حُجُب ۳۹
- اظهار و اذعان عجزفرشتگان مقرب دربندگی خداوند ۴۱
- ملائکهٔ ساکن درباطن آسمان‌ها ۴۲

- ملائکهٔ مأمور باد، باران و کوه‌ها ۴۳

تعاقب و محافظت ملائکه از انسان تا لحظهٔ أجل ۴۷

حضور ملائکه در جزئی‌ترین ارکان هستی ۵۰

عجز علوم تجربی در فهم حقایق اهل بیت علیهم‌السلام ۵۲

گفتار دوم ○ تقابل نگاه مادی و ملکوتی در شناخت ملائکه

معنای حقیقی بال ملائکه ۵۷

ریشهٔ کج فهمی در شناخت ملائکه ۵۹

- قلب معانی واژه‌ها توسط دشمنان اهل بیت علیهم‌السلام ۶۰
- ابزارهای شناخت و درک حقایق هستی ۶۱
- تفاوت ادراک ملکوتی و نگاه حیوانی ۶۴

انسان‌شناسی قرآنی در برابر نگاه سطحی مادی ۶۷

- تأثیر توجه به معانی حقیقی در فهم آیات و روایات ۶۹

نقد مادی‌گرایی در شناخت ملائکه ۷۴

علومِ مسروقهٔ ابلیس؛ ریشهٔ فتنه‌های آخرالزمان ۷۶

پشتیبانی ملائکه از مؤمنین در نظام آفرینش ۷۷

- پشتیبانی ملائکه به شرط مجاهده‌های خاص مؤمنانه ۷۸
- شرارت‌های دشمنان اهل بیت علیهم‌السلام ۷۹

تقابل شناخت ذهنی با معرفتی نسبت به حقایق ۸۱

- نقش عمل صالح در رشد معرفت ۸۴
- گشودگی حواس باطنی انسان برای شهود ملائکه ۸۶
- رشد انسان در پرتو عمل صالح به همراه معرفت دینی ۸۷

• فهرست •

- تحریف معرفت و فروکاستن حقایق الهی به ذهن ۸۹
- تزلزل ذهن در برابر ثبات شهودی ۹۱
- غفلت انسان از نگاه ملکوتی به نگاه خَلقی ۹۳
- شهود آیات الهی در آستانهٔ مرگ ۹۵
- توطئهٔ ابلیس در عادی‌سازیِ شگفتی‌های خلقت ۹۷

احساس نیاز به معارف و امید به آینده ۱۰۰

کتابنامه ۱۰۳